

1.2

Bezpieczeństwo i higiena pracy

Z TEGO ROZDZIAŁU DOWIESZ SIĘ:

- czym są przepisy bhp,
- jakie są prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy,
- jakich zasad ergonomii warto przestrzegać,
- jak dobrze zorganizować stanowisko pracy.

1.2.1. Bhp

Bezpieczeństwo i higiena pracy to zbiór przepisów zawartych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej¹. Stworzono je, by chronić pracowników przed czynnikami zagrażającymi ich zdrowiu – zarówno doraźnie, jak i w długiej perspektywie, gdyż wiele szkodliwych czynników ujawnia swoje działanie dopiero po latach. Przepisy te obejmują następujące zagadnienia:

- proces pracy,
- organizację miejsca pracy,
- środki ochrony indywidualnej,
- środki ochrony grupowej,
- przepisy techniczno-budowlane,
- ryzyko zawodowe związane ze stanowiskiem pracy,
- ergonomię,
- ekonomię pracy,
- psychologię i medycynę pracy.

Na bezpieczeństwo i higienę pracy składa się wiele aspektów wynikających z codziennych czynności wykonywanych w pracy bądź w szkole. Zarówno pracodawca, jak i pracownik muszą znać przepisy bhp i się do nich stosować.

Pracodawca ma obowiązek:

- zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pracy,
- przeszkolić pracowników z zakresu bhp,
- zapewnić przestrzeganie przepisów bhp,
- przewidywać i eliminować zagrożenia życia i zdrowia,
- wykonywać zalecenia inspektorów pracy,
- dostarczać napoje i posiłki, gdy warunki pracy są szczególnie uciążliwe,
- zapewnić odzież ochronną i obuwie robocze,
- zapewnić narzędzia pracy zgodne z normami,
- wprowadzić przerwy w pracy.

¹ Obwieszczenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 sierpnia 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jednolity: DzU z 2003 r. nr 169, poz. 1650).

Ponadto musi uwzględnić potrzeby i ochronę zdrowia:

- młodocianych,
- kobiet w ciąży,
- matek karmiących piersią,
- niepełnosprawnych.

Pracodawca ma prawo:

- egzekwować przestrzeganie przepisów,
- zatrudniać i zwalniać pracowników oraz ustalać warunki pracy i płacy,
- wymierzać kary i przyznawać nagrody,
- przetwarzać dane pracownika związane z jego pracą,
- domagać się odszkodowania od pracownika za szkody poniesione wskutek naruszenia przepisów.

Pracownik ma obowiązek:

- znać i stosować przepisy bhp,
- brać udział w szkoleniach bhp,
- dbać o porządek w miejscu pracy,
- regularnie poddawać się badaniom w zakładzie medycyny pracy,
- powiadamiać pracodawcę o wypadkach i sytuacjach niebezpiecznych.

Pracownik ma prawo:

- odmówić wykonania polecenia, gdy warunki jego wykonania odbiegają od przepisów bhp i stwarzają bezpośrednie ryzyko zagrożenia życia lub zdrowia zarówno dla osoby je wykonującej, jak i osób trzecich,
- oddalić się z miejsca pracy stanowiącego zagrożenie,
- odmówić wykonania polecenia, gdy jego realizacja przekracza możliwości psychofizyczne pracownika,
- pracować w bezpiecznych i higienicznych warunkach.

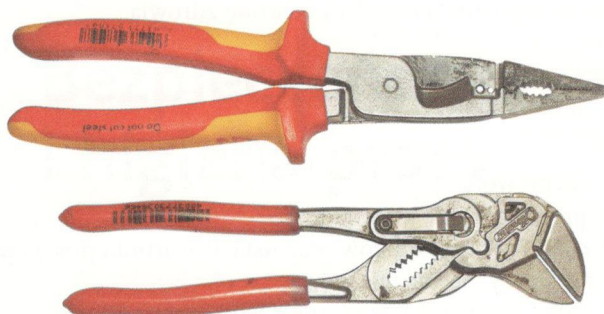
ZAPAMIĘTAJ

Pracodawca nie może zmusić pracownika do wykonywania czynności, które narażają go na niebezpieczeństwo związane ze złamaniem przepisów bhp. Jeśli pracodawca zmusza pracownika do złamania prawa, należy powiadomić Państwową Inspekcję Pracy.

1.2.2. Ergonomia

Ergonomia jest dziedziną wiedzy zajmującą się dostosowaniem warunków pracy do możliwości psychofizycznych człowieka. Jej celem jest utrzymanie harmonii pomiędzy człowiekiem, narzędziem pracy a otoczeniem, co skutkuje wydajniejszą i przyjemniejszą pracą, mniejszym zmęczeniem oraz zminimalizowaniem negatywnego wpływu pracy na organizm pracownika.

Przykładowo: ergonomiczny uchwyt śrubokręta umożliwi użycie większej siły, a jednocześnie przy długotrwałej pracy nie spowoduje powstania odcisków czy otarć, które mogłyby obniżyć sprawność pracownika i tym samym nie pozwolić mu na szybkie i bezpieczne wykonanie pracy. Ludzie różnią się cechami fizycznymi, takimi jak wzrost lub wielkość dłoni, oraz możliwościami motorycznymi, dlatego ważne jest, aby narzędzia i obsługiwane maszyny były dobierane indywidualnie lub było możliwe dostosowanie ich do konkretnych potrzeb. Osoby o małych dłoniach najprawdopodobniej wybiorą małe kombinerki, a te o dłoniach dużych – model z masywniejszymi uchwytami.

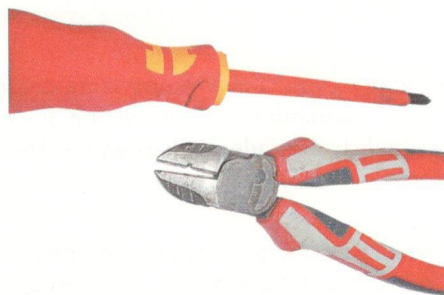

Rys. 1.1. Szczypce: u góry – przykład szczypiec z ergonomiczną rękojęcią, na dole – szczypce ze zwykłym, nieergonomicznym uchwytem

WARTO WIEDZIEĆ

Ergonomią określa się także to, jak szybko przystosowujemy się do narzędzia lub miejsca pracy i jak długo możemy pracować w danym miejscu lub za pomocą danego narzędzia bez uczucia dyskomfortu. Te dwa parametry są wyznacznikami ergonomii miejsca pracy lub narzędzia.

Niezwykle ważne jest utrzymywanie narzędzi i maszyn w dobrym stanie technicznym. Uszkodzona izolacja na uchwytach bądź wyszczerbione lub obłuzowane ostrza dyskwalifikują narzędzie. Nie należy również używać narzędzi nieprzystosowanych do danych warunków. Przykładowo: zwykłych kombinerek nie powinno się wykorzystywać do prac przy instalacjach elektrycznych, gdyż wymaga się przy nich kombinerek z certyfikatem na 1000 V. Nieprzestrzeżenie podobnych wymagań może prowadzić do poważnego uszczerbku na zdrowiu.

Rys. 1.2. Śrubokręt i obcinaczka: u góry – przykład śrubokręta z przeciętą izolacją rękojęści, na dole – obcinaczka z ostrzem wyszczerbionym na skutek działania łuku elektrycznego

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ

1. Jakie są obowiązki pracodawcy?
2. Jakie są obowiązki pracownika?
3. Czym jest ergonomia i dlaczego jest ważna w pracy elektronika?
4. Kogo obowiązują przepisy bhp?
5. Dlaczego należy dbać o porządek w miejscu pracy?